

รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10*

The Model of Academic Management According to the Iddhibada 4 Principles in Secondary Schools Under the Office of the Secondary Education Service Area 10

พัฒนพรชัย เมฆวิไลย, บุญเชิด ชำนิศาสตร์ และสุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
Patprongchai Makvilai, Boonchurd Chumnisart and Suddhipong Srivichai
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 และ 3) เสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง 341 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการพัฒนารูปแบบโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน และการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

2. พัฒนารูปแบบจากผลการสัมภาษณ์ ยกย่องรูปแบบ (ฉบับร่างที่ 1) และจัดสนทนากลุ่มเพื่อปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการ (ฉบับร่างที่ 2)

*ได้รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 25 ธันวาคม 2565
Received: March 4, 2022; Revised: December 23, 2022; Accepted: December 25, 2022

3. รูปแบบ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม 2) หลักการบริหารวิชาการ และ 3) วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ได้แก่ 1) ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ หลักอิทธิบาท 4 และโครงการพัฒนางานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 และ 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ได้แก่ 1) โครงสร้าง 2) การตัดสินใจ และ 3) แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียนมัธยมศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the condition of academic administration, 2) to develop a model for academic management according to the Iddhibada 4 Principles, and 3) to propose a model of academic management according to the Iddhibada 4 Principles, using mixed method research. A questionnaire was used, a sample of 341 people, data were analyzed by statistical means, percentage, and standard deviation. The model was developed by interviewing 10 key informants and focus group discussions with 10 experts. Data were analyzed by content analysis.

The results showed that:

1. Conditions of Academic Administration in Secondary Schools under the office of the Secondary Educational Service Area Office, Region 10, as a whole, was at a high level. In descending order, they are Assessment and Evaluation and the transfer of academic results development and use of technological media for education development of learning process Educational curriculum development and internal quality assurance and educational standards.

2. Develop a model based on interview results, draft a model (1st draft), and hold a focus group. To improve the model of academic administration (2nd draft).

3. The model were 4 components: Part 1 Leading part, which are 1) environment 2) principles of academic management 3) objectives of academic management. Part 2 The model, which are 1) scope of academic management, the Iddhibada 4 Principles and project to develop academic management according to the Iddhibada 4 Principles 2) academic management process. Part 3 Implementation process, which are 1) structure

2) decision making 3) evaluation guidelines, and Part 4 conditions for success.

Keywords: Academic Management; Secondary Schools; Secondary Education Service Area Office District 10

1. บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้ความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมทุกชนิดภายในสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน ภายใต้การประสานงานของบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุดในการส่งเสริมงาน วิชาการของสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอน โดยการบริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ผู้บริหารใช้เวลาในการบริหารงานด้านวิชาการเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ ทักษะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และภาวะสุขภาพตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (สัมมา ธรณีย์, 2560) ถือได้ว่าเป็นงานที่เป็นหัวใจหลัก มีบทบาทอย่างมากในการขับเคลื่อนการศึกษาที่ผู้บริหารควรตระหนักให้มีความสำคัญ เอาใจใส่อย่างมากกับการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนมุมมอง แนวคิด ส่งเสริม สนับสนุนครูในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ไม่ว่าโรงเรียนขนาดใดก็ตาม การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการจัดการศึกษา และมีความสำคัญอันดับแรกๆ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (มณีนี เจริญไชนาวงศ์ และปทุมพร เปียถนอม, 2563, หน้า 72-82)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พบสภาพปัญหาในโรงเรียน คือ 1) ด้านคุณภาพการศึกษาพบว่านักเรียนในโรงเรียนในทุกช่วงชั้นและในทุกพื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่และยังมีนักเรียนในสัดส่วนที่ต้องปรับปรุงสูงกว่าในช่วงชั้น 2) ด้านการบริการจัดการพบว่าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐานค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ อีกด้านหนึ่งยังมีโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษ เช่น พื้นที่ห่างไกลความเจริญ พื้นที่บนภูเขาสูง บนเกาะชายขอบของประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาในการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนยังขาดทักษะในการบริหารจัดการจึงมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่นๆ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายอพยพของประชากรไปรับจ้างในพื้นที่ต่างๆ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียน 3) ด้านการเรียนการสอนพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติทั้งจากสังกัดเดียวกันและต่างสังกัด หลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจาก

โรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย 4) ด้านความพร้อม และปัจจัยสนับสนุน พบว่าได้รับจัดสรรบุคลากรงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างที่จำเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรม คอมพิวเตอร์โทรศัพท์ยังไม่เพียงพอ เป็นผลให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแต่ละขนาดที่แตกต่างกันตามบริบท จำนวนนักเรียน ขนาดโรงเรียน จำนวนบุคลากร และคุณภาพของบุคลากรรวม ทั้งจำนวนงบประมาณที่ได้รับของโรงเรียนแต่ละแห่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหารงาน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการจัดการเรียนการสอนและสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษา ต้องปฏิบัติตามได้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างเคร่งครัด เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ปลอดภัยจากโรคโควิด 19 ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและปลอดภัยจากโรค (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการและมีอำนาจหน้าที่จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และ

มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่ การศึกษาศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูล สารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยโรงเรียนมัธยมศึกษา การดำเนินงานบริหารใน สถานศึกษาพบปัญหาผู้บริหารตลอดถึงครูใน โรงเรียนยังขาดการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่แก่ บุคลากรในองค์กร มีการพูดจาหยาบคาย ไม่ให้ เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ไม่เห็นประโยชน์ของส่วนรวม ทำงานเพื่อประโยชน์ ของตนเองมากเกินไป เกิดความเห็นแก่ตัว และ ทำความดีไม่เสมอต้นเสมอปลาย ทำให้โรงเรียนเกิด ภาวะองค์กรบกพร่องประสบความล้มเหลวในด้านการ บริหารของผู้บริหารทำให้มีผลกระทบต่อ นักเรียน เกิดความเสียหายต่อโรงเรียน โรงเรียน เสื่อมเสียชื่อเสียง

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบริหารที่ ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ คือ หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมสำคัญของผู้บริหารทุกระดับ ส่งเสริมให้กิจการทั้งปวงสัมฤทธิ์ผล เช่น ฉันทะ ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำและอยากให้งานนั้น บรรลุถึงจุดหมาย วิริยะ ได้แก่ ความเพียร ความแก่งัดกล้า ไม่กลัวต่ออุปสรรค และความยาก

ลำบาก จิตตะ ได้แก่ ความคิดจดจ่อ เอาใจใส่อยู่กับงานนั้นไม่ปล่อยไม่ห่างไปทีอื่น วิมังสา ได้แก่ ความสอบสวนไตร่ตรอง ใช้สติปัญญาพิจารณาเหตุผล (दारवारณ ศรีกาญจนา, 2561) ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เพื่อเสนอแนวทางการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารให้มีประสิทธิภาพพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พึงประสงค์ทั้งด้านวิชาการและความประพฤติที่ดี สร้างคนดี คนเก่ง และมีความสุขในโรงเรียนและสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

3. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research Design) โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากหนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย Website โดยใช้แบบศึกษาเอกสาร และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2) ใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นครู จำนวน 341 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานคือ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สัมภาษณ์เกี่ยวกับพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

(Purpose Sampling) มีเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) ยกร่างพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยใช้ผลลัพธ์จากขั้นตอนที่ 1 มีเครื่องมือเป็นแบบศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (ฉบับร่างที่ 1) 3) จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (ฉบับร่างที่ 2)

ขั้นตอนที่ 3 เสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยนำฉบับที่ร่าง 2 มาทำการปรับปรุงแก้ไข มีเครื่องมือเป็นแบบศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวม (n = 341)

ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.14	0.56	มาก
2. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.11	0.78	มาก
3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.08	0.52	มาก
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.93	0.53	มาก
5. ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.42	0.49	มาก
รวม	3.94	0.57	มาก

2. พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยาบท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า

2.1 ผู้บริหารและครูปฏิบัติหน้าที่ของตนตามความรู้ ความสามารถ เอาใจใส่ภาระของตนเองเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและคิดไตร่ตรองอยู่เสมอเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยการมีส่วนร่วมของกลุ่มบ้าน วัด และโรงเรียน ปลุกฝังให้ผู้บริหารและครูมีอริยาบท 4 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ผู้บริหารต้องปลุกฝังและสร้างหลักอริยาบท 4 ให้แก่ตนเอง และครูก่อนที่จะสร้างหรือส่งเสริมให้แก่นักเรียนด้วยการส่งเสริมให้ครูมีความพอใจ ชอบใจในรายวิชาที่ตนเองสอนในเบื้องต้นก่อนหากครูมีความพอใจรักในการสอนในรายวิชาของตน ครูในโรงเรียนจะมีความเพียร พยายามในการปลุกฝัง สร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนได้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ผู้บริหาร ครูมีหลักอริยาบท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ผลการเรียนของผู้เรียนก็จะมีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านวิชาการและจิตใจส่งผลให้ผู้เรียนเติบโตเป็นบุคลากรที่สมบูรณ์ของสังคมต่อไป ผู้บริหารต้องสร้างขวัญและกำลังใจ สนับสนุนให้ครูมีความพอใจ พร้อมทั้งจะพัฒนาสื่อ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ เปิดใจกว้างพร้อมที่จะเรียนรู้ ตั้งใจพัฒนา พิจารณาการใช้สื่อเหมาะสมกับการเรียนการสอนของตนจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยาบท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) หลักการ (Principle) 3) วัตถุประสงค์ (Object) ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน (System) ได้แก่ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 5 ด้าน คือ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน (4) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หลักอริยาบท 4 คือ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) วิมังสา (ความสอบสวน ไตร่ตรอง) และ โครงการพัฒนางานวิชาการตามหลักอริยาบท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 10 คือ โครงการที่ 1 โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โครงการที่ 2 โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โครงการที่ 3 โครงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โครงการที่ 4 โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โครงการที่ 5 โครงการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี 2) กระบวนการจัดการ (Management Process) ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง (Structure) 2) การตัดสินใจ (Decision Making) 3) แนวทางการประเมิน และ ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงขอบเขตด้านเนื้อหาแนวคิดและทฤษฎี

เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ และหลักอริยธำมะ 4 ได้แก่ ฉันทะ รักงาน (เห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) วิริยะ สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) จิตตะ ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศ ตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง) วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข) บูรณาการกับการบริหารงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. เสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยธำมะ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกต้องเอื้ออำนวย เช่น หลักสูตร นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) หลักการบริหารวิชาการ 10 ข้อ 3) วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ 4 ข้อ ส่วนที่ 2 ตัวแบบประกอบด้วย 1) ระบบงาน คือ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 10 ข้อ 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 13 ข้อ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 12 ข้อ 4) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 14 ข้อ และ 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 9 ข้อ โดยบูรณาการกับหลักอริยธำมะ 4 คือ ฉันทะ รักงาน (เห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) วิริยะ สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) จิตตะ ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง) วิมังสา ทำงาน

ด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข) และโครงการพัฒนางานวิชาการตามหลักอริยธำมะ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ โครงการที่ 1 โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โครงการที่ 2 โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โครงการที่ 3 โครงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โครงการที่ 4 โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โครงการที่ 5 โครงการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี โดยทั้ง 5 โครงการบูรณาการร่วมกับหลักอริยธำมะ 4 ซึ่งแต่ละโครงการมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยหลักอริยธำมะ 4 ทั้ง 5 โครงการ 2) กระบวนการจัดการ คือ กระบวนการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมี 4 ขั้นตอน ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง คือ ภารกิจของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน 2) การตัดสินใจ คือ ขั้นตอนการบริหารงานวิชาการ 3 ขั้นตอน 3) แนวทางการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 จำนวน 3 มาตรฐาน และส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายของโรงเรียนมัธยมศึกษา นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการบริหารงานวิชาการตามสถานการณ์การระบาดของโควิด 19

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการตาม

หลักอทิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินการเรียน อีกทั้งมีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผลสถานศึกษาควรจัดทำระเบียบ ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของ สพฐ. ส่งเสริมให้งานวัดผลมีฐานข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้นและปรับปรุงข้อมูล และกำกับติดตามการปฏิบัติงานของงานวัดผลให้ถูกต้องรวดเร็วตามแนวปฏิบัติของ สพฐ 2) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อ การเลือกใช้สื่อการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อธิบายให้ผู้เรียน

เข้าใจเสียก่อนว่าเหตุใดจึงต้องใช้สื่อดังกล่าว และการใช้สื่อต้องการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเวลาและความคล่องแคล่ว สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิพงษ์ สุขนาถ (2560) พบว่า องค์ประกอบด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ผ่านตัวแปรองค์ประกอบด้านคุณสมบัติของนักเรียน อธิบายได้ว่า สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในการพัฒนาตัวผู้เรียน 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการตรวจสอบความรู้ขั้นพื้นฐานของผู้เรียนและจัดกิจกรรมปรับความพร้อมของผู้เรียน นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเตรียมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานและจัดทำแผนการสอนที่เน้นเรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้เรียน ครูผู้สอนควรศึกษาโครงสร้างหลักสูตรเพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษามีการจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐานก่อนพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของพนม วิลัยหล้า (2560) พบว่า แนวทางการ

พัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 คือ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการวางแผนงานด้านวิชาการให้ครอบคลุมการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครู ผู้บริหารมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การนิเทศภายใน โดยผู้บริหารและคณะครูอย่างสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาควรจัดให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกอย่างเพียงพอและมีแผนงานการดำเนินโครงการต่างๆ ของสถานศึกษาที่จะส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 5) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักการและครอบคลุมในเรื่อง หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินงานตามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิดา เจริญชัย (2561) พบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้บริหารควรจัดเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์

สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในภายนอก และการนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ ไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนา

2. ผู้บริหารและครูปฏิบัติหน้าที่ของตนตามความรู้ ความสามารถ เอาใจใส่ภาระของตนเอง เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและคิดไตร่ตรองอยู่เสมอเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้วยการมีส่วนร่วมของกลุ่มบ้าน วัด และโรงเรียน ปลุกฝังให้ผู้บริหารและครูมีอิทธิบาท 4 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ผู้บริหารต้องปลุกฝังและสร้างหลักอิทธิบาท 4 ให้แก่ตนเอง และครูก่อนที่จะสร้างหรือส่งเสริมให้แก่นักเรียนด้วยการส่งเสริมให้ครูมีความพอใจ ชอบใจในรายวิชาที่ตนเองสอนในเบื้องต้นก่อนหากครูมีความพอใจ รักในการสอนในรายวิชาของตน ครูในโรงเรียนจะมีความเพียรพยายามในการปลุกฝัง สร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ให้แก่กันได้ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ผู้บริหาร ครู มีหลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ผลการเรียนของผู้เรียนก็จะมี การพัฒนาการที่ดีทั้งด้านวิชาการและจิตใจส่งผลให้ผู้เรียนเติบโตเป็นบุคลากรที่สมบูรณ์ของสังคมต่อไป ผู้บริหารต้องสร้างขวัญและกำลังใจ สนับสนุนให้ครูมีความพอใจ พร้อมทั้งจะพัฒนาสื่อ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ เปิดใจกว้างพร้อมที่จะเรียนรู้ ตั้งใจพัฒนาพิจารณาการใช้สื่อเหมาะสมกับการเรียนการสอนของตนจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับพระอภินันท์ กนต์สีโล (สิงมาตา) (2563, หน้า 62-70) ที่กล่าวว่า บุคลากรในสถานศึกษาควรมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีความพอใจรักใคร่ในงาน ในหน้าที่ ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อเป็นแรงจูงใจให้การทำงานประสบความสำเร็จ สิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารคือต้องมีความอดทน รอคอย การกำกับดูแลโดยใช้หลักฉันทะเป็นตัวช่วยให้งานพบความสำเร็จ ควรมีการสร้างเสริมกำลังใจในการทำงานให้เกิดความรักในงาน ในองค์กร ควรมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างตั้งใจ ตามเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน บุคลากรควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาตนเองและผู้เรียนภายในสถานศึกษามีความเข้าใจ และมีความตั้งใจในการวางแผนและจัดทำนโยบายในการบริหารงานในสถานศึกษา การทำงานด้วยใจรัก จะทำให้ผลที่ได้เกิดจากความตั้งใจจริง นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในหน้าที่การงานของตน และสอดคล้องกับงานวิจัยของดารารวรรณ ศรีกาญจนา (2561) พบว่า หลักธรรมในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ หลักอหิชา 4 ดังนี้ 1) ฉันทะ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรักในงาน และใส่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ ประารถนาที่จะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สำเร็จบรรลุถึงจุดหมาย และที่สำคัญผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษา มีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงาน การให้คำปรึกษาเพื่อให้งานมีความ

ก้าวหน้าอันจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ 2) วิริยะ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา มีความขยัน หมั่นประกอบการทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้เป็นอย่างดี เป็นความเพียรที่เกิดจากตนเองและเป็นความเพียรที่บุคคลอื่นช่วยกระตุ้น ตั้งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จ 3) จิตตะ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด จิตฝึกฝายอยู่กับงานที่ทำ อุทิศตัวอุทิศใจให้กับงานที่ทำ โดยใช้ความคิดในเรื่องนั้นสม่ำเสมอ ใช้พลังในสมองซีกขวา เป็นการใส่ใจในรายละเอียด ปฏิบัติหน้าที่อย่างรอบคอบ ใส่ใจดูแลรับผิดชอบทุกอย่างในสถานศึกษา ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม พัฒนางานวิชาการสม่ำเสมอเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความแตกต่างของสถานศึกษาตรงที่ความตั้งใจ เป็นสถานศึกษาที่บริหารงานแตกต่างจากสถานศึกษาอื่นและเกิดความสำเร็จในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 4) วิมังสา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำ มีการวางแผน วัดผลประเมินผล คิดค้นวิธีแก้ไข ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอหิชา 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมทั้งภายใน

และภายนอก 2) หลักการบริหารวิชาการ 3) วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน คือ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน (4) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา และบูรณาการร่วมกับโครงการพัฒนางานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 จำนวน 5 โครงการ 2) กระบวนการจัดการ คือ กระบวนการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมี 4 ขั้นตอน ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง 2) การตัดสินใจ 3) แนวทางการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา และส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราวรรณ ศรีกาญจนา (2561) พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักพุทธธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ส่วนประกอบของรูปแบบ 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) บริบทของสถานศึกษา ส่วนที่ 2 ตัวแบบกระบวนการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางวิชาการ 4) หลักธรรมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 5) โครงการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสินงามประโคน และคณะ (2562, หน้า 134-146) พบว่า หลักอิทธิบาท 4 เป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติกิจทุกอย่าง 1) ฉันทะ ความพอใจในการบริหาร ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ 2) วิริยะ ความเพียรไม่ทอดทิ้งในการประกอบกิจนั้นๆ ด้วยการลงมือปฏิบัติอย่างไม่ย่อท้อ 3) จิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดธุระในเรื่องนั้นๆ ด้วยการร่วมกันตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 4) วิมังสา จะต้องทำงานนั้นต่อไป เป็นบันไดสู่ความสำเร็จสู่ประการ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรกลางและหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนประกอบด้วยการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้จัดระบบสารสนเทศที่มาข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาการใช้สื่อหลังจากใช้สื่อต้องมีการ

ทบทวนข้อมูลความรู้และเกิดความคิดใหม่ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

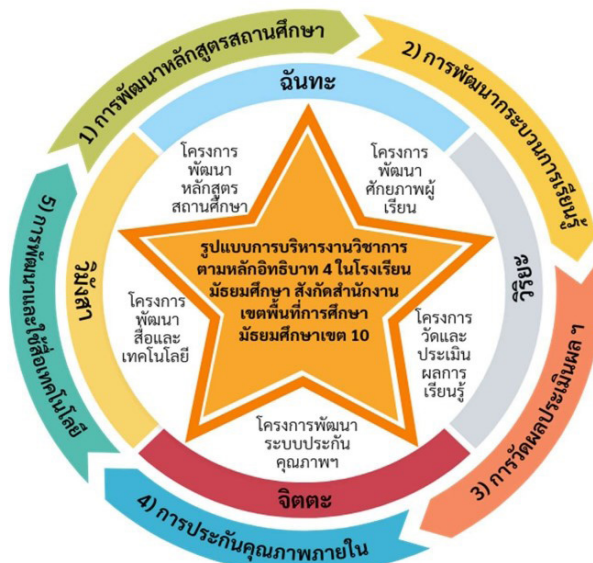
2.1 ควรทำการศึกษากระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีรายละเอียดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการ

เรียนรู้ ข้อ 3) การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ รักงาน (เห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) วิริยะ สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) จิตตะ ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศ ตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง) วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข) บูรณาการกับโครงการพัฒนางานวิชาการ คือ โครงการที่ 1 โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โครงการที่ 2 โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โครงการที่ 3 โครงการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ โครงการที่ 4 โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โครงการที่ 5 โครงการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19*. นนทบุรี: คิว แอดเวอร์ไทซิง.
- ชลิดา เจริญชัย. (2561). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาราวรรณ ศรีกาญจนา. (2561). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามหลักพุทธธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พนม วิลัยหล้า. (2560). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระอภิรักษ์ กนต์สีโล (สิงมาตา). (2563). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. *Journal of Modern Learning Development*, 5(4), 62-70.
- มณีนี เจริญไชยนาวงศ์ และปทุมพร เปี้ยถนอม. (2563). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 14(2), 72-82.
- สัมมา ธนธัญ. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2561). *แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กปี 2561 ถึง 2563*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิน งามประโคน และคณะ. (2562). *การบริหารการศึกษา: แนวคิด ทฤษฎีและรูปแบบการบริหารจัดการ*. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(3), 134-146.
- อดิพงษ์ สุขนาท. (2560). *การสังเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.